

Motion till riksdagen 2011/12:Ub495

av **Jabar Amin m.fl. (MP)**

Olika student- och högskolefrågor

1 Innehållsförteckning

| | | |
|-----|--|---|
| 2 | Förslag till riksdagsbeslut | 2 |
| 3 | Inledning..... | 4 |
| 4 | Högskolan..... | 4 |
| 4.1 | Läroled tid i grundutbildningen | 4 |
| 4.2 | Resursfördelningssystemet | 4 |
| 4.3 | Studentinflytande..... | 5 |
| 4.4 | Stärkt koppling till arbetsmarknaden | 5 |
| 4.5 | Avgiftsfri högskola för alla..... | 5 |
| 4.6 | Minskad snedrekrytering | 6 |
| 4.7 | Vägarna in till högre utbildning..... | 6 |
| 4.8 | Stärkt hållbarhetsperspektiv..... | 6 |
| 4.9 | En inkluderande högskola..... | 7 |
| 5 | Studentens villkor | 7 |
| 5.1 | Studiemedel | 7 |
| 5.2 | Flexibelt studiemedelssystem | 7 |
| 5.3 | Möjlighet till bostadsbidrag | 8 |
| 5.4 | Möjlighet att studera på halvtid vid sjukskrivning på halvtid | 8 |
| 5.5 | Bättre villkor för den student som är förälder..... | 8 |
| 5.6 | Arbetsmiljö och studenthälsa..... | 8 |

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en målsättning om genomsnittlig lärarledd tid för alla studenter om minst 10 timmar i grundutbildningen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om farhågorna med ett resursfördelningssystem till högskolorna baserat på genomströmning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Högskoleverket i uppdrag att utveckla en fördelningsnyckel som garanterar långsiktighet och kvalitet i den högre utbildningen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att se studentinflytandet som ett kvalitetskriterium.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tio veckors praktik för alla studenter på minst kandidatnivå.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om karriärcentrum där studenter, näringsliv och myndigheter kan mötas.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att slopa avgifterna till högre utbildning för utomeuropeiska studenter och göra svenska högskolor helt avgiftsfria.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en medveten satsning för minskad snedrekrytering till högskolorna.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utöka urvalskvoten reell kompetens och ta bort kravet på att sökande måste ha resultat från högskoleprovet.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sökande som läst upp sina betyg inom kommunal vuxenutbildning inte ska missgynnas i relation till dem som söker till högskolan direkt från gymnasiet.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förtydliga högskolelagen med ett hållbarhetsperspektiv och att låta det vara en del av kvalitetsgranskningen av högskolorna.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska återkomma med förslag på de förändringar som är nödvändiga för att högskolelagen ska vara förenlig med diskrimineringslagen.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en ökning av bidragsdelen av studiemedlet.

Fel! Okänt namn på

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en utredning av flexibelt uttag av studiemedlet.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur bostadsbidraget kan utformas så att det blir oberoende av studentens ålder.¹
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att söka bostadsbidrag halvårsvis.¹
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förändringar i regelverken för att möjliggöra för den som är halvtidssjukskriven att studera halvtid.¹
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en ökning av det extra barmtillägget för studenter.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att studenthälsan på universitet och högskolor ska vara certifierad och att nationella kvalitetskriterier bör tas fram.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av relevant könsuppdelad statistik över studenters arbetsmiljö.

¹ Yrkandena 15–17 hänvisade till SfU.

Fel! Okänt namn på

3 Inledning

Sveriges högskolor och universitet ska präglas av kvalitet, mångfald och tillgänglighet. Ett samhälle i ständig utveckling behöver en väl fungerande högre utbildning. Med en hög kvalitet i den högre utbildningen redan på grundnivå läggs grunden för ett nyfikat kunskapssamhälle. Miljöpartiet de gröna vill se en utveckling där högskola och universitet går från en sluten akademi till en öppen högskola.

Den svenska högskolan har byggts ut kraftigt de senaste 10–20 åren. Detta har skett genom att antalet utbildningsplatser ökat. Däremot har satsningar på ökad kvalitet uteblivit. Sverige behöver en livskraftig och högkvalitativ forskning, och en förutsättning för det är att grundutbildningarna förbereder studenterna väl för såväl arbetsmarknad som fortsatt akademiskt arbete. Miljöpartiet menar att Sveriges högskolor och universitet är i behov av flera tydliga kvalitetssatsningar.

Studenterna gör en stor investering både i tid och i pengar när de väljer att utbilda sig och har rätt att förvänta sig att få en utbildning av hög kvalitet. Genom förbättrade sociala villkor ökar förutsättningarna för fler att studera och för fler studenter att prestera bättre och nå högre resultat inom sina studier.

4 Högskolan

4.1 Lärarledd tid i grundutbildningen

Kvaliteten i högre utbildning är nära kopplad till tillgången till handledning och lärarledd tid. Den tillgången ser väldigt olika ut vid olika lärosäten och inom olika ämnen. Ungefär 40 procent av heltidsstudenterna uppger idag att de har nio timmar eller mindre av lärarledd undervisning. Inom ämnen som humaniora, samhällsvetenskap och juridik rör det sig ofta om ännu färre timmar, vilket innebär en enorm kvalitetsbrist. Utöver antalet timmar behöver högskolorna garantera en dokumenterad pedagogisk kompetens hos lärarna. Tillsammans bör detta vara en del av den information som tillhandahålls studenter vid ansökningen.

Miljöpartiet vill i ett första steg att alla studenter får en genomsnittlig lärarledd undervisningstid om minst 10 timmar i grundutbildningen. För detta anslår vi 3 miljarder kronor i budgeten under de kommande tre åren, under utgiftsområde 16.

4.2 Resursfördelningssystemet

Systemet för fördelning av medel till högskolan ska inte bygga på incitament som kan leda till att kraven och kvaliteten i utbildningen sänks. Sveriges

utbildningssystem ska premiera kvalitet snarare än genomströmning. En större del av de medel som delas ut ska fördelas utifrån fastslagna kvalitets-kriterier gällande exempelvis rekrytering, examinering, arbetsmiljö, studentinflytande, studenternas kursutvärderingar, jämställdhetsarbetet på aktuellt lärosäte, handledning och lärarledd tid. En transparent fördelningsnyckel bör tas fram i nära samråd med olika aktörer inom högskolevärlden.

Miljöpartiet vill minska andelen medel som fördelas till högskolor baserat på genomströmningen av studenter samt ge Högskoleverket i uppdrag att utveckla en fördelningsnyckel som garanterar långsiktighet och kvalitet i den högre utbildningen.

4.3 Studentinflytande

Studentens rätt att organisera sig och bevaka sina intressen är i högsta grad en fråga om kvalitetssäkring i den högre utbildningen. Det är inte tillräckligt att garantera studentkårerna insyn eller representation i beslutsfattande organ, högskolorna behöver också stötta studentens förutsättningar att bedriva ett aktivt studentpolitiskt arbete i fria och oberoende kårer. De studenter som väljer att organisera sig har samma rätt till inflytande som studenterna hade som grupp när föreningsfriheten inte fanns på högskolorna. Ett ökat studentinflytande ger en ökad kvalitet i den högre utbildningen.

4.4 Stärkt koppling till arbetsmarknaden

Återkommande kontakter med arbetsmarknaden under utbildningstiden gör det lättare att få jobb efter examen. För studenten är det viktigt att under studietiden få prova på att tillämpa den kunskap som utbildningen ger. Därför är möjligheten att få göra praktik under sin studietid mycket viktig. På de flesta lärosäten förekommer det olika former av aktiviteter för att hjälpa studenter ut på arbetsmarknaden. Tyvärr är dessa verksamheter inte tillräckligt omfattande. Det krävs mer resurser för att erbjuda ett bättre stöd i övergången från studier till arbetsliv.

Miljöpartiet vill garantera den student som studerar motsvarande kandidatnivå en praktik om 10 veckor. Vi vill också stötta lärosätena i arbetet för att stödja studenterna i övergången mellan studier och arbete genom satsningar på mötesplatser i form av karriärcentrum där studenter, näringsliv och myndigheter kan mötas och finna varandra. För detta ändamål har Miljöpartiet i sin budgetmotion anslagit 150 miljoner kronor per år, under utgiftsområde 16.

4.5 Avgiftsfri högskola för alla

Världen blir en bättre plats när människor möts, lär känna varandra, byter erfarenheter och bryter invanda föreställningar om andra. Ur detta perspektiv är högskolans internationalisering viktig, men det ökar också kvaliteten att

Fel! Okänt namn på

motiverade studenter från hela världen läser på svenska högskolor. En öppen värld är en bättre värld. Med införandet av studieavgifter tar Sverige ett steg bort från internationellt samarbete och kontakter med omvärlden.

Miljöpartiet motsätter sig avgifter för utomeuropeiska studenter och vill att högskolan ska vara avgiftsfri.

4.6 Minskad snedrekrytering

Personer med högutbildade föräldrar är överrepresenterade i högskoleutbildning och personer med lågutbildade föräldrar är underrepresenterade. Ju högre utbildningsnivå som föräldrarna har desto vanligare är det att man börjar i högskolan (Högskoleverkets årsrapport 2010).

Sverige som kunskapsnation har mycket att förlora om etnicitet, kön eller social bakgrund får avgöra vem som börjar läsa på högskolan. En mångfald av erfarenheter och perspektiv berikar undervisningen och studiemiljön. De viktigaste åtgärderna för minskad snedrekrytering behöver göras i grund- och gymnasieskola. Men också i högskolan kan mycket göras för att garantera fler studenter bättre förutsättningar i högskolan.

Miljöpartiet vill se en medveten satsning på högskolorna med andra examinations- och undervisningsformer än de konventionella, språkverkstäder, introduktionsveckor, och collegeår. Högskoleverkets uppdrag på jämställdhetsområdet behöver också konkretiseras och utvecklas. Verket bör följa upp, utvärdera och långsiktigt främja och stimulera arbetet för ökad och stärkt jämställdhet i akademien.

4.7 Vägarna in till högre utbildning

Det måste finnas flera olika vägar in till högre utbildning. Det är samtidigt den reella kompetensen, vad den sökande kan, inte hur eller när den kunskapen uppkommit, som ska räknas.

Miljöpartiet vill utöka urvalskvoten reell kompetens och ta bort kravet på att ansökande måste ha resultat från högskoleprovet för att få ingå i den urvalsgruppen. Ansökande som läst upp betygen på komvux ska inte heller missgynnas gentemot dem som söker direkt från gymnasiet.

4.8 Stärkt hållbarhetsperspektiv

Högskolorna skall i sin verksamhet främja en hållbar utveckling som innebär att kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö, ekonomisk och social välfärd och rättvisa. Utbildning är det mest effektiva medel som samhället äger för att möta dagens och morgondagens utmaningar.

Miljöpartiet vill stärka hållbarhetsperspektivet i högre utbildning genom att låta det vara en del av kvalitetsgranskningen av högskolorna. Skrivningen i högskolelagen skall förtydligas.

4.9 En inkluderande högskola

Alla lärosäten måste enligt lagen göra en likabehandlingsplan där man ska kartlägga ifall alla studenter har lika förutsättningar oavsett kön, etnicitet, funktionshinder, sexuell läggning samt religion eller annan trosuppfattning. Detta är ett första steg för en inkluderande högskola, men inte tillräckligt. Exempelvis är det enligt högskoleförordningen inte tvingande att utfärda nytt examensbevis till någon som bytt personnummer. Enligt Sveriges Förenade HBTQ-studenter är det bara fyra av 23 lärosäten som utfärdar nytt examensbevis, och därmed diskrimineras könsöverskridande personer i utbildningssystemet. Miljöpartiet vill att riksdagen uppdrar åt regeringen att skyndsamt återkomma med de förändringar som är nödvändiga för att högskolelagen ska vara förenligt med diskrimineringslagen.

5 Studentens villkor

5.1 Studiemedel

En av de viktigaste åtgärderna för att garantera en öppen och tillgänglig högskola är att möjliggöra för alla, oavsett bakgrund, att studera. Sverige är jämfört med många länder ett av de mest förmånliga länderna att studera i. Men trots detta går det inte att leva på studiemedlet, och svenska studenter tillhör de mest skuldsatta när de tar ut sin examen. Arbete vid sidan av heltidsstudier måste få vara en extrasyssla och inte ett måste för skälig levnadsnivå. Heltidsstuderande ska inte vara tvungna att jobba vid sidan om sina studier för att få sin vardagsekonomi att gå ihop. För att möjliggöra för fler att studera på heltid och för att skapa en mer rimlig försörjning för studenter vill Miljöpartiet höja studiemedlet genom bidragsdelen med 300 kronor i månaden för heltidsstuderande. För detta ändamål avsätter vi 1,2 miljarder kronor per år i budgeten, utgiftsområde 15.

5.2 Flexibelt studiemedelssystem

Studiemedelssystemet ska vara ett effektivt och sammanhållet system som ska vara enkelt och överblickbart för den enskilde. Det är centralt att systemet upplevs legitimt och ger alla människor, oavsett socioekonomisk bakgrund, möjligheter och förutsättningar att studera i den högre utbildningen. Studiemedelssystemet ska dessutom vara samhällsekonomiskt hållbart över tid och inneha en hög rättssäkerhet. Dagens system är otidsenligt och styr i alltför hög grad möjligheterna för universitet och högskolor att forma sina utbildningar. Det bör vara pedagogiska orsaker som formar utbildningarna och inte studiemedelssystemet. Möjligheterna till ett flexibelt uttag av studiemedlet på individnivå bör utredas.

Fel! Okänt namn på

Miljöpartiet vill se ett mer flexibelt studiemedelssystem som tas fram i samråd med lärosätena och med reell dialog med studentorganisationerna.

5.3 Möjlighet till bostadsbidrag

En bostad är en grundläggande trygghet och en förutsättning för att studenter ska kunna tacka ja till sina utbildningsplatser. Kostnaden för bostaden upptar en alltför stor del av studentens redan ansträngda ekonomi. I genomsnitt betalar en student cirka 35 procent av sin inkomst i hyra, vilket gör bostaden till den största utgiften under studietiden. Detta skiljer sig något åt beroende på var i landet studenten bor.

Miljöpartiet vill att bostadsbidraget blir oberoende av studentens ålder samt att studenter kan söka bostadsbidrag halvårsvis.

5.4 Möjlighet att studera på halvtid vid sjukskrivning på halvtid

Regelverken måste underlätta för människor att utnyttja sin potential. Deltidsstudier kan vara ett utmärkt sätt att komma tillbaka till studier efter en tids heltidssjukskrivning. Dagens situation där människor som har kapacitet att studera deltid tvingas in i heltidssjukskrivning är orimlig. Studiesociala kommittén har föreslagit att studiemedel under sjukdom ska kunna lämnas vid halv sjukskrivning, men inga förändringar har gjorts.

Miljöpartiet vill genomföra nödvändiga förändringar i regelverken för att möjliggöra för den som är halvtidssjukskriven att studera halvtid.

5.5 Bättre villkor för den student som är förälder

Ersättningen för studenten i föräldraförsäkringen beror på om studenten kvalificerat sig för någon SGI eller inte. Genom att koppla SGI till studiemedlet förbättras också villkoren för den student som väntar barn, eller blir förälder. De extra utgifter som barnet medför behöver dessutom kompenseras med ett höjt extra tillägg i studiemedlet för den student som också är förälder. Tillägget följer med barnet och delas lika om båda föräldrarna studerar.

Miljöpartiet vill öka det extra tillägg till studiemedlet som den student som också är förälder har rätt till med 100 kronor per månad vid heltidsstudier. Vi avsätter för detta ändamål 50 miljoner kronor per år i budgeten, utgiftsområde 15.

5.6 Arbetsmiljö och studenthälsa

Ett aktivt arbete med såväl förebyggande som åtgärdande insatser för studenters arbetsmiljö på universitet och högskolor är viktigt ur såväl ett kvalitets-

Fel! Okänt namn på

perspektiv som ett rättighetsperspektiv. Idag saknas fullgoda uppgifter om studenters arbetsmiljö. Det finns inte heller nationella kvalitetskriterier för studenthälsan. Men ett aktivt förebyggande och åtgärdande arbete med arbetsmiljön på universitet och högskolor är viktigt ur såväl ett kvalitetsperspektiv som ett rättighetsperspektiv.

Miljöpartiet vill att studenthälsan på universitet och högskolor ska vara certifierad och att det tas fram nationella kvalitetskriterier. Vidare vill vi att den myndighet som regeringen så vill får uppdraget att tillhandahålla relevant könsuppdelad statistik angående studenters arbetsmiljö.

Stockholm den 4 oktober 2011

Jabar Amin (MP)

Agneta Börjesson (MP)

Maria Ferm (MP)

Agneta Luttröpp (MP)

Tina Ehn (MP)

Peter Eriksson (MP)

Jan Lindholm (MP)

Magnus Ehrencrona (MP)